

KOJIM PUTEM DALJE?

Piše:

Svebor DIZDAREVIĆ

Član Asocijacije BiH 2005.

Institut za ljudska
prava u Lionu

**Bosni i
Hercegovini
je još neophodna
podrška
i potpora Evrope,
vjerovatno na
drugačijim, bolje
zamišljenim pa
i promišljenijim
osnovama.
Evropa, pak,
nije u dilemi:
duboko je
svjesna da je
u njenom
vlastitom
interesu
da joj se
balkanska
regija kad-tad
pridruži**

Deset godina nakon potpisivanja Dejtonskog sporazuma Bosna i Hercegovina nalazi se na raskršnicu: nije riječ samo o tome da je vrijeme učinilo svoje i da se postavlja pitanje svodenja bilansa. Riječ je i o evropskim kretanjima. Došlo je, dakle, vrijeme preispitivanja kako bosanskohercegovačke, tako i evropske zbilje.

Većinsko odbijanje evropskog ustava od strane francuskih i holandskih građana znak je tog (samo)preispitivanja. Razlozi odbacivanja su višestruki, ali se mnogobrojne analize slažu u jednom: prebrzo otvaranje Evropske unije zemljama bivše istočne Evrope, a bez prethodnog učvršćenja i produblivanja evropskih institucija i mehanizama, jasnog zacrtavanja zajedničke strategije i politike, doprinijelo je konfuziji i nedorečenosti u konstrukciji evropske zajednice. To je, svakako, imalo svog udjela u trijumfu tog odbijajućeg glasa. Treba, prema tome, sa svom ozbiljnošću uzeti u obzir mišljenje po kojem bi jedna od žrtava iskazanog "ne" evropskom ustavu, moglo da bude dalje proširenje EU.

Ako je više nego vjerovatno da je pitanje usvajanja evropskog ustava, sa svim novitetima i elementima kojima se željela poboljšati, unaprijediti i učvrstiti evropska institucionalna konstrukcija, odgođeno za neka dalja, sretnija i bolja vremena onda se ne treba zavaravati: to će važiti i za pitanje daljeg širenja zajednice na nove članice, prije svega na zemlje tzv. zapadnog Balkana i, dakako, Bosne i Hercegovine.

Desetogodišnjica Dejtonskog sporazuma prilika je takvom preispitivanju polazeći od konkretnog, unutarbosanskohercegovačkog horizonta, ali i sa stanovišta analize širih evropskih procesa. Ako išta, treba maksimalno iskoristiti taj trenutak, trenutak kada će tim povodom pozornost (zamorene i drugim pitanjima zaokupljene) evropske i svjetske zajednice biti okrenuta ovim prostorima i ljudima.

Zato Asocijacija BiH 2005. i organizuje međunarodnu konferenciju u oktobru u Ženevi, sa ciljem da produbljenom analizom, pogledom i promišljanjem u budućnost pokuša dati odgovor na nagomilana pitanja i preispitivanja i tako otvori stvarnu, konkretnu i jasnu perspektivu Bosne i Hercegovine u krugu evropske familije.

Bosni i Hercegovini je još neophodna podrška i potpora Evrope, vjerovatno na drugačijim, bolje zamišljenim pa i promišljenijim osnovama. Evropa, pak, nije u dilemi: duboko

je svjesna da je u njenom vlastitom interesu da joj se balkanska regija kad-tad pridruži.

Problem leži u tome što se može desiti da se u narednom periodu Evropa više pozabavi o svom jadu. Ona jeste u grču i ne treba zatvarati oči pred ispoljenim osjećanjima, zahtjevima i pritiscima za samozatvaranjem i poostravanjem uslova ulaska ne samo pojedinaца, već i zemalja kandidata. Možda se ona neko vrijeme može zavaravati da još ima lufta, da sebi može priuštiti luksuz da se prvenstveno i isključivo bavi sobom, odlažući rješavanje "nestabilnih" i "gorućih" problema za neka kasnija i bolja vremena.

Tog lufta Bosna i Hercegovina nema, u njoj zaista "gori vatra". I njoj je vrijeme da se okrene vlastitom preispitivanju, da se oslobodi kompleksa inferiornosti i zavisnosti i uhvati u koštac sa izazovima postdejtonske izgradnje radi ulaska u evropske tokove. Krajnje je vrijeme da se jasno i precizno otvore perspektive stanovništvu, a prije svega mladim (nezatrovanim) generacijama (ne samo u BiH, već i u svijetu).

U protivnom, svakodnevica će se sve više približavati onoj čuvenoj: "posljednji koji napusti... neka ugasi svjetlo".

Zasluga Dejtona je stavljanje tačke na rat, ali sada je to prevaziđeno i potrebno je postaviti prave temelje za izgradnju bosanskohercegovačke evropske budućnosti.

Moraće i Evropa da učini napor i prestane da se odnosi prema BiH kao roditelj prema neposlušnom djetetu ili kao ljekar prema neizlječivom bolesniku. U uslovima porasta netrpeljivosti, ksenofobičnosti, nasilja i terorizma ona mora, takode, biti ustrajno nepopustljiva prema svemu što je etnonacionalističko, jer je to duboko antievropsko i antidemokratsko. Da se manje zaokuplja i brine o etničkim senzibilitetima, a više o građanskim. Da mnogo jasnije iskaže i pokaže postojanje precizne vizije i strategije koje se neće kompromitovati raznim taktičkim manevrima, kratkoročnim podilaženjima i ustupcima u ime takozvane real-politike, a koji flagrantno odudaraju od najviših evropskih načela, vrijednosti i tekovina.

Vrijeme je, takode, da se stanovnici Bosne i Hercegovine oslobode okova opštenacionalističkog uma i počnu otkrivati u sebi i druge, šire i zajedničke, identitete. Neće se moći biti u zemlji isključivo Bošnjak, Hrvat, Srbin itd., a potom zatražiti bolje mjesto pod suncem kao građanin evropske provincije.